

Symptomatické poruchy řeči u dětí s mentálním postižením

Narušení komunikačních
schopností, doprovázející
jiné, dominující postižení.

Jazykové roviny

- Lexikálně-sémantická
- Morfologicko-syntaktická
- Foneticko-fonologická
- Pragmatická

Řeč dětí s mentálním postižením

- Začátky vývoje řeči - objevují s menším nebo větším zpožděním.
- Často první projev, podle kterého rodiče poznají, že jejich dítě se vyvíjí odlišně. (Křičí méně nebo jinak než ostatní děti, naučí se pozdě volat na matku, rozeznávat její hlas).
- Vývoj řeči začíná obvykle okolo 1.roku, u MR dětí se již v tomto věku objevují nápadné odchylky od normy.

Vliv stupně mentální retardace na vývoj řeči

- Těžká a hluboká mentální retardace
- Střední mentální retardace
- Lehká mentální retardace

Těžká a hluboká mentální retardace

- ❑ Obvykle se nenaučí mluvit vůbec, řečové projevy na pudové úrovni.
- ❑ Často neartikulované zvuky.
- ❑ Neprojeví se přiměřená mimika.
- ❑ Nonverbální komunikace.
- ❑ **Idiotická němota**-často alespoň chraptivý hlas, mění podle jejich citového rozpoložení (TMR).
- ❑ U některých lze dosáhnout reakce na zavolání.
- ❑ Někdy se podaří osvojit si několik dysgramatických zkomolených slov.
- ❑ Nejedná se o skutečnou artikulovanou řeč, ale spíše o žvatlání.

Střední mentální retardace

- Vývoj řeči až někdy kolem 6. roku života. V některých lehčích případech se může relativně dobře rozvinout.
- Schopny mechanicky zopakovat delší řečové celky, aniž by rozuměli obsahu.
- Se svým okolím jsou schopni dorozumívat se, přičemž o mnoho více znají, než jsou schopni aktivně používat.

Lehká mentální retardace

- Vývoj řeči je zpravidla opožděn o rok i více.
- Mohou také dosáhnout schopnosti abstrahování a zevšeobecňování.
- Jejích verbální schopnosti mohou být v každodenních situacích dostačující.
- Řeč nemusí být ničím nápadná, problémy však mohou nastat v nepředvídatelných komunikačních situacích (situace, kdy tito lidé nemohou použít zafixované řečové stereotypy).

Děti s Downovým syndromem

- ❑ První slova už mezi 2. - 3. rokem života, první jednoduché věty až kolem 5. roku.
- ❑ Pro další vývoj řeči je charakteristické střídání mezi obdobími stagnace a zjevnými pokroky.
- ❑ Orofaciální patologie (otevřená ústa, hypotonický, dopředu posunutý jazyk, hypotonie rtů a ústního svalstva, otevřený skus).
- ❑ Drsné zabarvení hlasu a celkově zúžený hlasovým rozsah.
- ❑ Dobrá napodobovací schopnost a dobrý hudební sluch.

Druhy poruch řeči:

- Dyslalie
- Huhňavost
- Breptavost
- Koptavost
- Dysartrie
- Echolálie
- Dysprozódie

Dyslálie

- Nejčastější.
- Jedná se o nesprávnou artikulaci sykavek a hlásky R. Často porušena výslovnost celé řady tzv. lehčích hlásek (např. P,F,V).
- U MR dětí je tato vada často kombinována s dysgramatismem, huhňavostí, případně s dysfonií.
- V některých případech se u dětí s MP objevuje vynechávání hlásek na konci slov. Příčinou je nejspíš labilita jejich koncentrace.
- MP děti často schopno izolovanou hlásku vyslovit správně, ale ve slabikách a slovech ji opět špatně artikulují.
- Ve školním věku se může objevit **mogilálie** (tedy nevyslovování hlásky, kterou dítě neumí artikulovat).
- Příčiny dyslálie u mentálně retardovaných dětí jsou orgánové.

-
-
- ## Breptavost

Zrychlená řeč s vynecháváním hlásek a někdy i celých slabik. Často je také kombinována s jinou poruchou: dysgramatismem a s koktavostí. Jako následek pomalého myšlení se u mentálně retardovaných dětí může vyskytnout i opačný projev - **bradylalie**.

Koktavost

Nejčastěji se koktavost vyskytuje u dětí s Downovým syndromem. Co se stupně mentálního postižení týče, koktavost se vyskytuje častěji u nižších stupňů mentálního postižení.

Dysartrie

Různé formy dysartrie se projevují zejména v případech, kde je mentální retardace spojena s poruchou motoriky.(např. DMO)

Další projevy

Poměrně častá **echolálie**, což je mechanické opakování slyšeného bez pochopení smyslu.

U velkého množství dětí s mentální retardací dochází k **dysprozodii**. Jejich řeč je často monotónní, intonace nesprávná, v některých případech je řeč nápadně tichá a pomalá, jindy je zase zrychlená a vzrušená.

Použitá literatura

LECHTA, VIKTOR. Symptomatické poruchy řeči u dětí. Vyd.1. Praha : Portál, 2002. 192 s. ISBN 80 7178 572 5.